

Broedvogels van de Snelle Loop in 2014

Willem van Manen

Sovon-rapport 2014/51

Broedvogels van De Snelle Loop in 2014

Willem van Manen

Sovon-rapport 2014/51
Dit rapport is samengesteld
in opdracht van Staatsbosbeheer

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2014

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer Regio Zuid

Foto's omslag: Willem van Manen en Symen Deuzeman

Wijze van citeren: van Manen W. 2014. Broedvogels van De Snelle Loop in 2014. SOVON-rapport 2014/51. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Inhoud

Samenvatting.....	1
1. Inleiding.....	2
2. Gebiedsbeschrijving.....	3
3. Werkwijze en omstandigheden in 2014.....	5
3.1. Veldwerk.....	5
3.2. Interpretatie.....	5
3.3. Weersomstandigheden.....	6
3.4. Overige omstandigheden.....	6
3.5. Foutenmarges.....	6
4. Resultaten.....	7
4.1. Soorten en aantallen.....	7
4.2. Soortbesprekingen.....	8
5. Evaluatie.....	11
Literatuur.....	12
Bijlagen.....	13

Samenvatting

In het voorjaar van 2014 werd De Snelle Loop, een gebied van 734 ha bos en kleinschalige natuurgebieden in oostelijk Noord-Brabant gekarteerd op broedvogels. Er werden vijf bezoeken gebracht en een totaal van 7,7 minuten per hectare werd besteed aan veldwerk. Er zijn 69 vogelsoorten aangetroffen, waarvan 9 op de Rode Lijst staan van bedreigde en kwetsbare soorten (Van Beusekom *et al.* 2005).

De naaldbossen op heideontginning, die het grootste deel van het gekarteerde gebied uitmaken, bevatten een gevarieerde vogelbevolking, waarin soorten van opgaand bos (spechten, Boomkruiper, Boomklever) de boventoon voeren. Met name sommige percelen grove den zijn nog vrij open, waardoor de situatie plaatselijk nog geschikt is voor Gekraagde Roodstaart en Boompieper. Soorten van bos in de aanlegfase zijn bijzonder schaars of zelfs ontbrekend in het productiebos (Heggenmus, Tuinfluiter), maar aan de hoge dichtheid van Zwartkop is te zien dat er momenteel sprake is van veel verjonging. Naaldbos op heideontginning komt veel voor in oostelijk Noord-Brabant en de rest van Nederland, waardoor de Snelle Loop in dit opzicht regionaal of lokaal geen speciale rol vervult.

De natte broekbossen van De Biezen vormen landelijk gezien een vrij zeldzaam biotoop. Het gebied is echter klein en gefragmenteerd en omringd door sterk ontwaterde landbouwgronden. Bovendien is het bos in De Biezen weliswaar mooi ontwikkeld, maar ook weer niet heel erg oud. Met broedvogels als Wielewaal en Spotvogel is het gebied op lokaal niveau van belang, maar op regionaal niveau valt het in het niet bij andere delen van oostelijk Noord-Brabant, waar zich al volop Middelste Bonte Spechten hebben gevestigd (Groene Woud) of zuidelijker tegen de grens met Limburg, waar bijvoorbeeld Wielewalen veel algemener zijn.

Vervallen populierenperceel met opslag van zomereik in het zuidoosten van De Biezen. In de populieren zitten talloze gaten die worden bewoond door een kolonie Kauwen, enkele Holenduiven en een Zwarte Specht (9 april 2014, Willem van Manen).

1. Inleiding

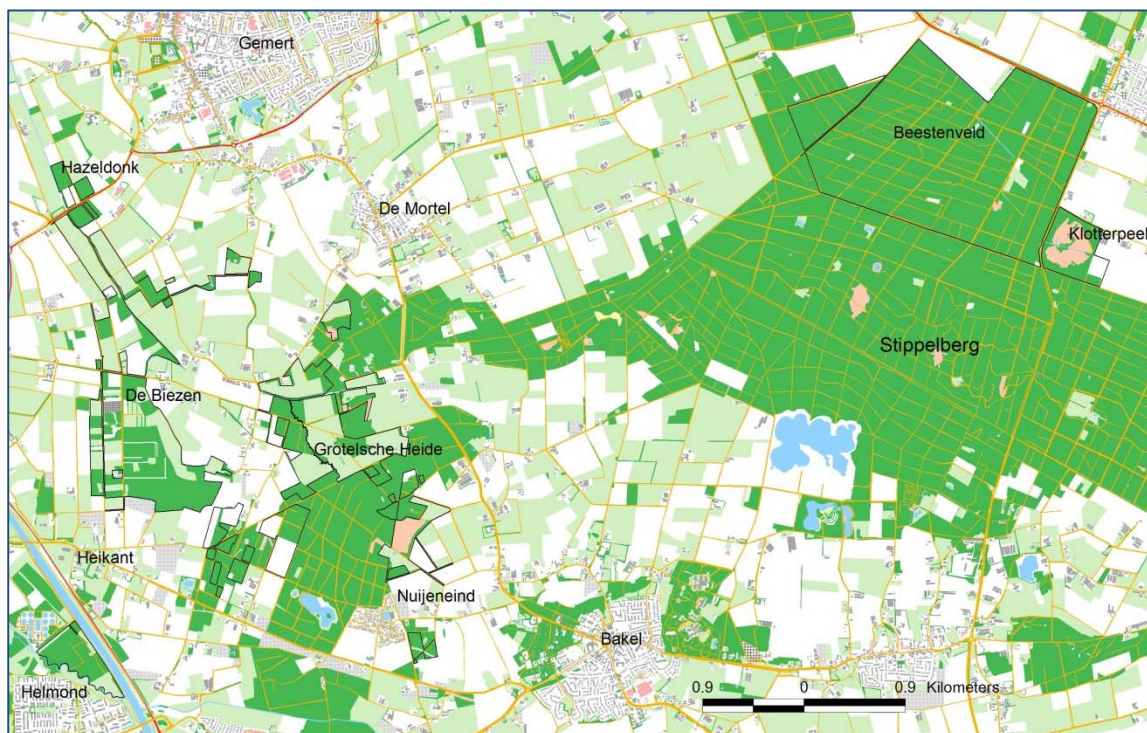
Voor de evaluatie van het beheer in natuurgebieden laat Staatsbosbeheer jaarlijks een deel van haar gebieden inventariseren. In het voorjaar van 2014 is De Snelle Loop geïnventariseerd op broedvogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland voerde de inventarisatie uit als onderdeel van het consortium De Vlinderstichting, Sovon & EIS voor Staatsbosbeheer Nederland. Het veldwerk werd gedaan door Symen Deuzeman en Willem van Manen. Contactpersonen bij Staatsbosbeheer waren Michel Nieuwelink en Chris van den Hoven. Een concept van dit rapport werd doorgelezen door Michel Nieuwelink en Symen Deuzeman, waarvoor veel dank.

De Grotelsche heide is eigenlijk een kapvlakte die sinds enige tijd wordt begraasd met koeien. Op de achtergrond de toren van De Mortel, waarop een paartje Slechtvalken vier jongen grootbracht (9 april 2014, Willem van Manen).

2. Gebiedsbeschrijving

De Snelle Loop (734,7 ha) betreft een verzameling van bossen, natuurterreinen en landschapselementen ten noordoosten van Helmond (Figuur 1). De naam “Snelle Loop” verwijst naar de gekanaliseerde beek die door het westelijk deel van het gebied loopt.

Figuur 1. Beheerstypes in het onderzoeksgebied en ligging (inzet).

Het grootste deel van het object wordt gevormd door het Beestenveld (383 ha). Het Beestenveld vormt de noordpunt van Landgoed Stippelberg en beslaat ongeveer een derde deel van het grote aaneengesloten bos “De Stippelberg”. Het bos is aangeplant op voormalige heide, is op de meeste plekken vrij droog en wordt doorsneden door een diepe afwateringsgeul, die begint bij de Klotterpeel. Meest gebruikte boomsoorten zijn grove den (vooral in de westelijke helft), douglas en Japanse lariks (vooral in het centrale deel en noorden, zomereik (vooral in het oosten) en Amerikaanse eik (vooral in het zuiden). Het meeste bos is aangeplant tussen 1930 en 1950, een klein deel stamt van rond 1900 (zomereik en grove den) en pleksgewijs zijn er jongere percelen, vooral uit de jaren zeventig. Veel vakken waren van origine ongemengd, maar in de loop van de jaren heeft natuurlijke verjonging plaatsgevonden.

In het zuidoosten van het bosgebied ligt de Klotterpeel, een groot ven, dat de ontginning bespaard bleef. De directe omgeving van het ven wordt begraasd met schotse hooglanders.

De bossen rond de Grotelsche Heide zijn eveneens ontginningsbossen, meest ingeplant met naaldhout van 40-70 jaar oud. De Grotelsche heide zelf is een vrij vlak heideterrein van ongeveer 60 ha, ontstaan door kap van bos enkele tientallen jaren geleden. Het wordt begraasd door een kudde koeien. Ten zuiden van het grote heideveld ligt een kleiner heideveld dat meer geaccidenteerd is en eveneens wordt begraasd met koeien. Door het gebied van de Grotelsche heide stroomt de Esperloop, een smal beekje, dat hier zijn oorspronkelijke loop min of meer heeft behouden.

Een derde belangrijk gebied vormen De Biezen. Dit is een ouder ontginningsbos op rabatten, doorspekt met hooilandjes. Het gebied is tamelijk nat, maar vermoedelijk lang niet zo nat meer als het ooit is geweest. De bossen bestaan uit eiken en elzen en in natte delen staat wilg. In de zuidoostpunt liggen enkele vakken populier, althans, de restanten daarvan. Waarschijnlijk ten gevolge van vernatting zijn de meeste bomen gestorven, maar in 2014 stonden er vele dode staken. De bodem onder dit deel is begroeid met riet en braam en er slaat veel zomereik op. Onder de eikenbossen van De Biezen groeit veel kamperfoelie en lijsterbes.

Onder de rook van Helmond ligt achter de waterzuivering een opgespoten terrein (22 ha) met bosopslag en ruigte. In eerste instantie denk je met een nat terrein van doen te hebben vanwege de vele wilgen en het riet, maar dat is bedrog. De bodem is vrij droog, wat een vrijbrief is voor kinderen en zwervers om er tijdelijke kampementen op te slaan, met het nodige zwerfvuil als gevolg. De bomen zijn nog jong (tot maximaal 10 m hoog), met uitzondering van een rijtje oude, stervende of dode populieren. Het terrein is gescheiden van de bebouwing van Helmond door een kronkelend uitgegraven tracé van de Bakelsche Aa.

Zowel ten noordoosten van De Biezen als ten zuiden van de Grotelsche Heide liggen enkele houtwallen en bosjes te midden van agrarisch cultuurland, die in eigendom zijn van Staatbosbeheer.

Het gevarieerde bosbeeld in De Biezen (9 april 2014, Willem van Manen).

3. Werkwijze en omstandigheden in 2014

Bij het verzamelen van broedvogelgegevens in terreinen van Staatsbosbeheer zijn de volgende aspecten van belang:

- verspreiding en aantal territoria van de broedvogelsoorten
- aantalsontwikkeling van de broedvogelsoorten
- relatie tussen het beheer en broedvogels

3.1. Veldwerk

In grote lijnen is de uitgebreide territoriumkartering toegepast, zoals beschreven in Van Dijk & Boele 2011. Bij de kartering lag de nadruk op de soorten van de SNL-lijst, plus aanvullende soorten van BMP-B. Het Beestenveld is gekarteerd door Symen Deuzeman, de losse terreindelen westelijk daarvan door Willem van Manen.

Er werden vijf inventarisatieronden uitgevoerd in de periode april-juli (Tabel 1). In totaal is 93 uur en 45 minuten besteed aan veldwerk, wat neerkomt op 7,7 minuten per hectare. De meeste veldbezoeken begonnen rond zonsopgang en duurden tot in de middag. De af te leggen route (fietsend of te voet) werd aangepast aan de terreingesteldheid, de tijd van de dag en de weersomstandigheden. Territoria werden voornamelijk vastgesteld aan de hand van zingende of baltsende vogels. In geval van zeldzame soorten en soorten met een grote, overlappende territoria of leefgebieden, werd geprobeerd een zo hoog mogelijke (nestindicatieve) broedcode te verzamelen en de nestplaats zo nauwkeurig mogelijk te lokaliseren. Dit om te voorkomen dat niet-broedvogels werden meegeteld en om over- of ondertelling van moeilijk karteerbare soorten te voorkomen. Tijdens de inventarisatie lag de focus op het verzamelen van uitsluitende waarnemingen, d.w.z. waarnemingen van tegelijkertijd zingende of baltsende individuen.

Tabel 1. Tijdsinvestering in 2014. SD=Symen Deuzeman, WvM=Willem van Manen

Datum	Begin	Eind	Duur	Waarnemer
26-mrt	7:20	16:45	9:25	SD
26-mrt	7:30	16:45	9:15	WvM
9-apr	6:30	15:55	9:25	SD
9-apr	6:30	15:35	9:05	WvM
22-apr	6:40	15:40	9:00	SD
22-apr	6:45	15:30	8:45	WvM
22-mei	5:40	16:30	10:50	SD
22-mei	5:50	16:10	10:20	WvM
1-jul	7:15	16:00	8:45	SD
1-jul	7:30	16:25	8:55	WvM

3.2. Interpretatie

In het veld werden de waarnemingen, voorzien van broedcode, ingetekend op veldkaarten. Later werden deze gedigitaliseerd en ingevoerd in het autoclusterprogramma van Sovon. Clustering van waarnemingen tot territoria gebeurde op basis van de criteria zoals beschreven in van Dijk & Boele (2011), maar met een lichte aanpassing vanwege het geringe aantal bezoeken (5 i.p.v. 8). Exacte clustercriteria zijn terug te vinden in bijlage 1. Nestvondsten of nestindicatieve waarnemingen telden in alle gevallen mee. De stippen op de verspreidingskaarten zijn de locaties van waarnemingen met de hoogste broedcode of anders de laatste meetellende waarneming binnen de geïnterpreteerde territoria.

3.3. Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt later op de dag ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2014 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 2 zijn enkele variabelen samengevat.

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in maart-juni 2014, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor langjarig gemiddelde (1981-2013).

Maand	Temperatuur		Zonuren		Neerslag (mm)	
	2014	Ref	2014	Ref	2014	Ref
Maart	8,4	6,2	203	122	26	67
April	12,1	9,2	175	174	58	42
Mei	13,2	13,1	192	207	102	62
Juni	16,2	15,6	228	194	30	66
Juli	19,8	17,9	204	206	137	81

3.4. Overige omstandigheden

De winter van 2014 was volgens de maatstaven van het KNMI uitzonderlijk zacht. Voor zomereik en beuk was 2013 een mastjaar, voor de meeste naaldbomen niet. Veld- en Bosmuizen waren op veel plekken talrijk. De lente kwam extreem vroeg, waardoor bomen vroeg blad zetten en ook groei van bodemvegetatie zeer voorspoedig verliep. Veel standvogels en mogelijk korte afstandstrekkingers begonnen vroeg met eileg. Insecten bleven in de loop van het voorjaar en gedurende de zomer schaars (gemeten naar de geringe overlast door steekmuggen, weinig insectenresten op voorruiters van auto en schaarse vraat door spanrupsen in eiken). Veel zomereiken verloren hun eerste generatie blad overigens door een late nachtvorst.

3.5. Foutenmarges

Er waren geen factoren die de foutenmarge in 2014 groter maakte dan in een normaal jaar. Wel is het mogelijk dat sommige soorten vanwege de warme omstandigheden snel na aankomst overgingen tot eileg, wat mogelijk de zangpiek heeft bekort. Met name bij een soort als Zanglijster kan dit tot gevolg hebben gehad dat (nog) meer territoria zijn gemist dan in een normaal jaar. Vanwege zijn sterke ochtendpiek in zang, geven karteringen waarbij tot later op de dag wordt geïnventariseerd, geen nauwkeurig beeld van dichtheid en verspreiding van de Zanglijster.

4. Resultaten

4.1. Soorten en aantallen

In totaal werden 69 verschillende soorten broedvogels vastgesteld in het onderzoeksgebied, waarvan 60 werden gekarteerd (tabel 3). Witte Kwikstaart, Merel, Roodborst, Winterkoning, Tjiftjaf, Fitis, Pimpelmees, Koolmees en Vink waren als broedvogel aanwezig, maar zijn niet geteld. Nachtvogels zijn niet geteld, dus het is mogelijk dat het werkelijk aantal vogelsoorten groter is geweest.

In totaal zijn 9 Rode Lijst-soorten (Van Beusekom et al. 2005) vastgesteld, vijf in de categorie “gevoelig” (Matkop, Spotvogel, Kneu, Ringmus en Grauwe Vliegenvanger) en vier in de categorie “kwetsbaar” (Wintertaling, Koekoek, Groene Specht en Wielewaal).

Tabel 3. Aantallen en dichtheden van broedvogels in Neede in 2014. RL=Rode Lijst-status, KW=kwetsbaar, GE=gevoelig.

Soort	N	N/100 ha	RL	Soort	N	N/100 ha	RL
Grauwe Gans	7	1,0		Matkop	21	2,9	GE
Nijlgans	4	0,5		Boomleeuwerik	5	0,7	
Kuifeend	1	0,1		Staartmees	23	3,1	
Wilde Eend	18	2,4		Grasmus	20	2,7	
Wintertaling	2	0,3	KW	Tuinfluiters	15	2,0	
Fazant	6	0,8		Zwartkop	184	25,0	
Havik	3	0,4		Spotvogel	4	0,5	GE
Sperwer	4	0,5		Bosrietzanger	1	0,1	
Buizerd	12	1,6		Kleine Karekiet	2	0,3	
Boomvalk	1	0,1		Boomklever	55	7,5	
Waterhoen	1	0,1		Boomkruiper	79	10,8	
Meerkoet	3	0,4		Spreeuw	45	6,1	
Kleine Plevier	2	0,3		Zanglijster	30	4,1	
Kievit	2	0,3		Grote Lijster	9	1,2	
Holenduif	11	1,5		Grauwe Vliegenvanger	3	0,4	GE
Houtduif	48	6,5		Blauwborst	1	0,1	
Koekoek	3	0,4	KW	Gekraagde Roodstaart	22	3,0	
Ijsvogel	2	0,3		Roodborsttapuit	10	1,4	
Groene Specht	9	1,2	KW	Bonte Vliegenvanger	12	1,6	
Zwarte Specht	4	0,5		Heggenmus	17	2,3	
Grote Bonte Specht	79	10,8		Ringmus	2	0,3	GE
Kleine Bonte Specht	4	0,5		Boompieper	63	8,6	
Wielewaal	1	0,1	KW	Groenling	5	0,7	
Gaai	25	3,4		Putter	5	0,7	
Kauw	40	5,4		Kneu	1	0,1	GE
Zwarte Kraai	29	3,9		Kruisbek	6	0,8	
Goudhaan	45	6,1		Goudvink	14	1,9	
Vuurgoudhaan	5	0,7		Appelvink	6	0,8	
Kuifmees	55	7,5		Geelgors	29	3,9	
Zwarte Mees	44	6,0		Rietgors	2	0,3	

4.2. Soortbesprekingen

Wintertaling, N=2

Wintertalingen zijn uitsluitend waargenomen in de Klotterpeel. Aanvankelijk waren meer exemplaren aanwezig, waarvan uiteindelijk twee paren overbleven, die met vrij grote zekerheid hebben gebroed.

Patrijs, N=0

In het agrarisch cultuurland ten zuiden van de Grotelsche Heide werd tot tweemaal toe een paartje Patrijzen waargenomen, juist naast de houtwal die eigendom is van Staatsbosbeheer.

Wespendief, N=0

Een drietal Wespendieven werd op 10 juli waargenomen bij de Grotelsche Heide. De vogels cirkelden op uit het bos ten zuiden van het grote heidveld en verdwenen uiteindelijk in westelijke richting. Het is onzeker er op deze plek is gebroed. In een fragmentje bos in het zuidoosten van de Grotelsche Heide werd een nest gevonden in een grove den, dat vrijwel zeker enkele jaren geleden bezet is geweest door een Wespendief. De soort is waarschijnlijk zo nu en dan broedvogel in de bossen van de Snelle Loop.

Havik, N=3

In De Biezen bevond zich een groot nest in het midden van een eikenperceel. Op 1 juli vlogen uitgevlogen jongen bedelend rond in de nestomgeving. In het Beestenveld zijn twee nesten gevonden in een douglas en Japanse lariks. Het paar in de douglas bevond zich in een vak waar in de winter ervoor een vrij zware dunning had plaatsgevonden. Het bouwde een nieuw nest, waarop een broedpoging werd ondernomen (dons op nest op 22 april). Tijdens de ronde op 22 mei bleek het nest verlaten. Het nest in de Japanse lariks bevond zich direct ten zuiden van de Emmalaan, in het noordoostelijke deel van het Beestenveld. Op 1 juli vlogen hier tenminste twee bedelende jongen rond. Net ten noordenwesten van het Beestenveld bevond zich een bezet nest in een Japanse lariks in een aangrenzend particulier stuk bos. Ook hier vlogen op 1 juli tenminste twee bedelende jongen rond.

Sperwer, N=4

Sperwernesten (4) zijn uitsluitend aangetroffen in jongere naaldhoutopstanden in het Beestenveld. De nesten bevonden zich in fijnspar (3) en grove den (1). Dat het voor Sperwers zeker niet veilig is, bewijst de waarneming van een Havik mannetje, dat zich op 22 mei vlakbij een nest bevond. Van de vier nesten mislukten de drie in fijnspar, mogelijk al in de eifase vanwege het ontbreken van poepsporen onder de nesten. Het nest in de grove den bevatte op 1 juli vier bijna vliegvlugge jongen. Ook in grove den kan het echter mis gaan: Bij de Grotelsche heide (geen SBB-terrein) werd een nest in de jongenfase gepredeerd, waarschijnlijk door een Havik.

Buizerd, N=12

In het Beestenveld werden 7 territoria gevonden, uitsluitend bezette nesten. Deze nesten zaten in grove den (3), douglas (2) en Japanse lariks (2). Net ten zuiden van de Klotterpeel bevond zich een paar met jongen buiten de grens van het gebied. Vijf nesten waren succesvol en twee nesten mislukten om onbekende redenen.

In de landschapselementen bij de Snelle Loop zijn vijf territoria gevonden, waarin vier nesten. Deze nesten zaten in zomereik (1), els (1), populier (1) en es (1). Het vijfde paar werd aanvankelijk aangetroffen bij een oud nest in een lariks, maar ging hier niet op broeden. Mogelijk heeft dit paar een nest buiten SBB-eigendom gebouwd. Op de vier nesten werden in een laat stadium jongen gezien, die naar alle waarschijnlijkheid zijn uitgevlogen. Net buiten de eigendomsgrenzen op de Grotelsche heide zaten nesten in een zeeden en in een grove den. Ook van deze twee nesten vlogen succesvol jongen uit.

Boomvalk, N=1

Op 1 juli zat een paartje Boomvlaken korte "pit-pit" roepjes uit te wisselen, en bij tijd en wijle alarmeerde het mannetje kort. Het vrouwtje hield zich op in de buurt van een zwarte kraaiennest, dat hetzelfde voorjaar was gebouwd, maar waarop geen jongen waren grootgebracht. Omdat geen latere controles zijn uitgevoerd, is onbekend of de valken daadwerkelijk hebben gebroed.

Slechtvalk, N=0

Op de toren van De Mortel broedt al enkele jaren een Slechtvalk, zo ook in 2014 (zie "beleef de lente"). Tijdens enkele bezoeken werd gezien hoe het mannetje vrij laag over de Grotelsche Heide al schreeuwend kwam aanvliegen met een prooi. Vervolgens kostte het hem enorm veel tijd om de prooi ook daadwerkelijk af te leveren bovenop de toren. Op 22 april bijvoorbeeld deed hij er meer dan 20 minuten (na 20 minuten stopte ik de observatie) over om de prooi af te leveren. Er moeten behoorlijke voordelen kleven aan zo'n hoge broedplaats om op te wegen tegen dergelijk tijdverlies met navenante

inspanningen. Op 1 juli vlogen tenminste twee (er vlogen vier uit) uitgevlogen jongen hoog boven de Grotelsche heide. Ze verdwenen daarbij uit zicht in zuidelijke richting, om na een tijdje weer al spelend te verschijnen.

Zomertortel, N=0

Op 22 april zong een Zomertortel in een perceel jonge douglas langs de Wilhelminalaan in het Beestenveld. Omdat een vervolgwaarneming uitbleef, is geen territorium opgevoerd.

Koekoek, N=3

Koekoeken zijn waargenomen in De Biezen (tijdens 2 bezoeken), de Grotelsche heide (tijdens 1 bezoek) en in het Beestenveld (tijdens 1 bezoek). Vanwege de vrij grote trefkans en de drie bezoeken waarop Koekoeken konden worden aangetroffen, is de kans groot dat deze vogels er territoria op nahielden die tot ver buiten het onderzochte gebied reikten. De vastgestelde dichtheid is dus een maximum.

IJsvogel, N=2

IJsvogels hielden zich gedurende het broedseizoen op het Koordekanaal en in de Klotterpeel. Het ging steeds om langs scherende vogels. Een nest werd niet gevonden. Een waarneming in De Biezen was onvoldoende om een territorium op te voeren.

Groene Specht, N=9

Veruit de grootste aantallen zijn vastgesteld in het halfopen landschap in de westelijke helft van het onderzoeksgebied. In de grote aaneengesloten bossen van het Beestenveld werd slechts één territorium gevonden.

Zwarte Specht, N=4

In De Biezen werden twee vers uitgehakte nesten gevonden in afgebroken stammen van dode populieren. Eén van deze holtes werd in beslag genomen door een kauw, vermoedelijk hebben de spechten in de tweede holte gebroed. In het Beestenveld zat een bezet nest in een beuk.

Wielewaal, N=1

Het territorium is gebaseerd op een eenmalige waarneming in De Biezen, nabij de Snelle Loop. Biotoop ter plekke bestaat uit oude eikenbosjes, afgewisseld met houtwallen en extensief grasland.

Raaf, N=0

Op 26 maart om 10:57 uur vloog een zacht roepende Raaf over een aantal open grove dennenvakken heen in noordwestelijke richting. De grove dennen zagen er geschikt uit om te dienen als nestbos, maar ondanks flink zoekwerk, werd geen nest gevonden. Vervolgens bleven waarnemingen uit, totdat op 1 juli een vermoedelijk paartje in westelijke richting over de Klotterpeel heen vloog. Zeker was dat er geen jongen bij aanwezig waren (te horen aan de hese roep). Vermoedelijk broedt de Raaf ergens verderop in de Stippellberg.

Matkop, N=21

Veruit de meeste territoria van Matkoppen werden vastgesteld in het Beestenveld. Daarbuiten was de soort uitgesproken schaars, met uitzondering van de jonge percelen broekbos van De Biezen.

Spotvogel, N=4

Spotvogels zijn uitsluitend aangetroffen in vochtig struikgewas in De Biezen.

Grauwe Vliegenvanger, N=3

Grauwe Vliegenvangers bleken uitermate schaars in de Snelle Loop, althans veel schaarser dan in vergelijkbare habitats in het midden, oosten en noorden van Nederland. Zingende vogels zijn aangetroffen in arm grove dennenbos, een gemengd vak met Amerikaanse eiken en in gemengd naaldbos. Dat deze soort zijn hoogste dichtheden zou halen in oud loofbos, gaat op veel plekken niet meer op.

Ringmus, N=2

Beide paren broedden in nestkasten in een boomrij langs een zandpad ten zuiden van de Grotelsche Heide. Op afstand van bebouwing nestelende Ringmussen zijn schaars geworden in Nederland.

Kneu, N=1

Slechts één territorium werd gevonden in een klein stukje reservaat met knotwilgen, een hooilandje en wat struweel ten westen van De Biezen.

Schotse Hooglanders in de deels opgedroogde Klotterpeel, 1 juli 2014.

5. Evaluatie

De Snelle Loop bestaat voor een groot deel uit naaldbossen op heideontginning. Hier heeft zich een gevarieerde vogelbevolking gevestigd, waarin soorten van opgaand bos (spechten, Boomkruiper, Boomklever) de boventoon voeren. Met name sommige percelen grove den zijn nog vrij open, waardoor de situatie plaatselijk nog geschikt is voor Gekraagde Roodstaart en Boompieper. Soorten van bos in de aanlegfase zijn bijzonder schaars of zelfs ontbrekend in het productiebos (Heggenmus, Tuinfluiter), maar aan de hoge dichtheid van Zwartkop is te zien dat er momenteel sprake is van veel verjonging. Naaldbos op heideontginning komt veel voor in oostelijk Noord-Brabant en de rest van Nederland, waardoor de meeste bossen van de Snelle Loop in dit opzicht regionaal of lokaal geen speciale rol vervult.

De natte broekbossen van De Biezen vormen landelijk gezien een veel zeldzamer biotoop. Het gebied is echter klein en gefragmenteerd en omringd door sterk ontwaterde landbouwgronden. Bovendien is het bos in De Biezen weliswaar mooi ontwikkeld, maar ook weer niet heel erg oud. Met broedvogels als Wielewaal en Spotvogel is het gebied op lokaal niveau van belang, maar op regionaal niveau valt het in het niet bij andere delen van oostelijk Noord-Brabant, waar zich al volop Middelste Bonte Spechten hebben gevestigd (Groene Woud) of zuidelijker tegen de grens met Limburg, waar bijvoorbeeld Wielewalen veel algemener zijn.

De Klotterpeel, een hoogveenrestant, is regionaal van betekenis vanwege het voorkomen van Wintertaling en Blauwborst,

Esperloop langs de Grotelsche Heide. Dat hier sprake is van lokale kwel is te zien aan de plakaten dotterbloem (9 april 2014, Willem van Manen).

Literatuur

VAN BEUSEKOM R., HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER K. & THISSEN J. (red.) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

VAN DIJK A.J. & BOELE A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

HUSTINGS, M.F.H., KWAK R.G.M., OPDAM P.F.M., RELJNEN M.J.S.M. (red.) 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Pudoc, Wageningen, Nederlandse Vereniging tot bescherming van vogels, Zeist. Uitgave onder verantwoordelijkheid van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer.

Bijlagen

Bijlage 1. Interpretatiecriteria met:

1. Grenzen waartussen waarnemingen waarschijnlijk betrekking hebben op broedvogels;
2. Aantal waarnemingen dat is vereist tussen de datumgrenzen;
3. Aantal waarnemingen dat is vereist in hele periode;
4. Afstand waarbinnen twee waarnemingen die niet tijdens hetzelfde bezoek zijn gedaan, worden beschouwd als van hetzelfde territorium. In geval van meer dan twee waarnemingen is voor de grootte van een territorium maximaal 1,5 maal de fusie-afstand aangehouden.

Soort	1	1	2	3	4	Soort	1	1	2	3	4
Knobbelzwaan	15-4	20-7	1	2	2500	Vuurgoudhaan	25-4	30-6	1	1	300
Grauwe Gans	24-2	15-4	1	1	2500	Kuifmees	24-2	15-6	1	1	300
Canadese Gans	27-3	30-6	1	2	2500	Zwarte Mees	10-3	30-6	1	1	300
Nijlgans	10-3	15-5	1	2	2500	Matkop	27-1	30-6	1	1	500
Kuifeend	10-5	30-6	1	0	1000	Boomleeuwerik	10-3	20-6	1	1	500
Wilde Eend	27-3	10-5	1	0	1000	Huiszwaluw	10-6	15-8	1	1	300
Wintertaling	25-4	30-6	1	0	1000	Staartmees	24-2	31-5	1	1	500
Patrijs	10-2	20-6	1	1	500	Grasmus	20-4	10-7	1	1	300
Fazant	27-1	30-6	1	1	300	Tuinfluit	25-4	20-7	1	1	300
Grote Zilverreiger	10-5	30-6	2	0	1000	Zwartkop	10-4	20-7	1	1	300
Wespendief	15-5	10-8	1	0	1000	Sprinkhaanzanger	25-4	20-7	1	1	300
Zwarte Wouw	15-4	15-7	2	3	2000	Spotvogel	5-5	15-7	1	1	300
Havik	27-1	15-7	1	2	1000	Bosrietzanger	5-5	20-7	1	1	300
Sperwer	24-2	15-7	1	2	500	Kleine Karekiet	30-4	10-7	1	1	300
Buizerd	27-1	15-7	1	2	1000	Boomklever	10-2	31-5	1	1	300
Torenvalk	24-2	15-7	1	2	500	Boomkruiper	27-1	20-6	1	1	300
Boomvalk	26-4	31-8	1	2	1000	Spreeuw	27-3	31-5	1	0	300
Slechtvalk	27-1	30-6	2	3	2500	Zanglijster	15-4	30-6	1	1	300
Waterhoen	15-4	15-6	1	1	300	Grote Lijster	24-2	31-5	1	1	500
Meerkoet	15-4	10-6	1	2	500	Grauwe Vliegenvanger	10-5	10-8	1	1	300
Kleine Plevier	10-5	15-7	1	1	1000	Blauwborst	27-3	15-7	1	1	300
Kievit	27-3	10-5	1	0	1000	Zwarte Roodstaart	15-4	10-7	1	1	300
Watersnip	15-4	30-6	1	1	1000	Gekraagde Roodstaart	25-4	30-6	1	1	300
Tureluur	15-4	15-6	1	0	1000	Roodborsttapuit	10-3	15-7	1	1	300
Holenduif	24-2	31-7	1	1	500	Bonte Vliegenvanger	15-4	15-6	1	1	300
Houtduif	15-4	31-7	1	1	300	Heggenmus	5-3	10-7	1	1	300
Turkse Tortel	10-3	20-8	1	1	300	Huismus	5-3	20-6	1	1	300
Zomertortel	25-4	20-7	1	1	300	Ringmus	27-3	15-6	1	1	300
Koekoek	5-5	25-6	1	1	1000	Gele Kwikstaart	10-4	20-7	1	1	300
Ijsvogel	27-3	15-5	1	2	2000	Witte Kwikstaart	27-3	10-7	1	2	300
Groene Specht	24-2	31-5	1	1	1000	Boompieper	10-4	10-7	1	1	300
Zwarte Specht	10-3	20-6	2	0	1000	Groenling	10-4	20-6	1	1	300
Grote Bonte Specht	24-2	30-6	1	1	300	Putter	27-3	15-7	1	1	300
Kleine Bonte Specht	27-1	20-6	1	1	500	Sijs	15-4	15-6	1	1	300
Wielewaal	5-5	15-7	1	1	500	Kneu	20-4	20-7	1	1	500
Gaai	27-3	10-7	1	0	500	Kruisbek	6-1	15-5	1	0	500
Kauw	24-2	10-5	1	1	300	Goudvink	27-3	31-7	1	1	500
Zwarte Kraai	24-2	30-6	1	0	500	Appelvink	10-3	20-6	1	1	300
Raaf	10-2	31-5	2	0	1500	Geelgors	27-3	20-7	1	1	300
Goudhaan	5-4	30-6	1	1	300	Rietgors	10-4	30-6	1	1	300

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg (petra.verburg@sovon.nl)

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

